

PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA ZA LIKOVNO VZGOJO

UČNI NAČRT
ZA IZBIRNI PREDMET

**ZA PRILAGOJEN IZOBRAŽEVALNI PROGRAM Z NIŽJIM
IZOBRAZBENIM STANDARDOM**

LIKOVNO SNOVANJE I., II., III.

(nelektorirano)

PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA ZA LIKOVNO VZGOJO

mag. Tonka Tacol, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, predsednica

Silva Karim, Zavod RS za šolstvo, strokovna tajnica

mag: Črtomir Frelj, spec., Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Oto Rimele, spec., Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Albin Kramberger, spec., Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta

Robi Klančnik, OŠ Miha Pintar Toledo, Velenje

Vlasta Markočič, OŠ Dutovlje

Rozika Puvar, OŠ Borcevi za severno mejo, Maribor

Irena Šimenc – Mihalič, OŠ Ledina, Ljubljana

Vsebina:

OPREDELITEV PREDMETA

SPLOŠNI CILJI PREDMETA

OPERATIVNI CILJI

LIKOVNO SNOVANJE I., II., III.

TEMELJNI IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

SPECIALNO DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

PRILOGE

PRILOGA 1: ZNANJE IZVAJALCEV PREDMETA

PRILOGA 2: PRIPOROČENI VIRI ZNANJA

PRILOGA 3: MATERIALNI POGOJI ZA IZVEDBO

OPREDELITEV PREDMETA

Izbirni predmet likovne vzgoje – Likovno snovanje je s svojimi vzgojno-izobraževalnimi nalogami pomemben dejavnik, ki dopolnjuje vsebine rednega predmeta likovna vzgoja. Na kognitivni ravni razgrajuje vidni svet, na izrazni pa ga likovno formira. Z likovnim prakticiranjem učenci poglobljajo razumevanje prostora, izražajo občutja, oblikujejo stališča in vrednote.

Vsebine predmeta so po posameznih likovnih področjih zasnovane na temeljnih likovnih pojmi, ki jih učenec usvaja in nadgrajuje glede na svoj potencial. Povezujejo pojme iz likovne teorije, zgodovine umetnosti in likovne tehnologije. Kontinuirano pa se povezujejo tudi s pojmi v vsebinah rednega predmeta likovna vzgoja in drugih predmetnih področij.

Celotna dejavnost predmeta temelji na zagotavljanju materialnih in konceptualnih pogojev za razvoj učenčeve likovne ustvarjalnosti. Predstavlja nadaljevanje in usmerjanje likovnega raziskovanja sveta, odkrivanje posebnosti likovnega izražanja in njeno nadgrajevanje ter poglobljanje posluha tako za likovna dela umetnikov kakor tudi uporabnih predmetov ter likovne problematike v okolju. Pomemben cilj predmeta je priprava učenca za sodelovanje v kulturnem življenju ožjega in širšega okolja in razumevanje sodobne vizualne komunikacije.

Ob komunikaciji in interakciji z učiteljem pri teoretičnem in praktičnem delu učenec pri predmetu razvija občutljivost zaznavanja, likovnoustvarjalno mišljenje, emocije in motorično občutljivost, točno zaznavanje, vizualni spomin, domišljijo in motorično spretnost. Gre za kompleksno sodelovanje in prepletanje ustvarjalnih in likovnih dejavnikov učenca. Dejavniki se aktivirajo verbalno, realizirajo pa se v likovnem izražanju. Učenci tako vizualizirajo misli in občutja na svojstven način. Z likovno izraznimi sredstvi v različnih materialih predstavljajo v notranjem svetu nastale miselne modele predmetov in pojavov iz narave in okolja – na sproščen in ustvarjalen način osmišljajo praktično delo.

SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Učenci:

- razvijajo zmožnost opazovanja, predstavljalivosti, likovnega mišljenja, likovnega spomina, in domišljije,
- razvijajo interes za različne oblike likovne dejavnosti,
- bogate in ohranjajo zmožnost za likovno izražanje,
- usvajajo znanje likovne teorije in ostrijo čut za likovne vrednote,
- se seznanjajo z likovnimi izrazi in se usposablajo za njihovo samostojno uporabo,
- ob rokovanju z različnimi materiali in orodji razvijajo motorično spretnost in občutljivost,
- z oblikovanjem prostorov in kiparskih volumnov razvijajo kiparski odnos in občutenje likovnega prostora,
- se seznanjajo z razlikami in povezavami med vizualnim in likovnim svetom,
- razvijajo likovnoizrazne zmožnosti in ustvarjalnost,
- ob likovno dejavnem delu bogatijo emocionalne, socialne in estetske osebnostne kvalitete,
- ob ozaveščanju čustev razvijajo čut za lepo,
- spoznavajo vlogo in pomen estetskih vizualnih komunikacij v ožjem in širšem okolju,
- razvijajo zmožnost doživljanja lepote v naravi in umetninah,
- razvijajo odnos za likovne stvaritve, do nacionalne in splošne človeške likovne kulturne dediščine,
- razvijajo zmožnost oblikovanja meril za kritično vrednotenje lastnih del, del vrstnikov ter stvaritev umetnikov,
- razvijajo zmožnost razumevanja različnih medijev vizualne kulture in zmožnost vrednotenja uporabnih predmetov ter likovne problematike v okolju.

OPERATIVNI CILJI

LIKOVNO SNOVANJE I.

LIKOVNO PODROČJE	LIKOVNI PROBLEMI	CILJI REŠEVANJA LIKOVNIH PROBLEMOV			MED PR. POV.	STANDARDI ZNANJA
		USVAJANJE LIKOVNIH POJMOV	LIKOVNO IZRAŽANJE	PRIVZGAJANJE DOŽIVLJAJSKIH NARAVNANOSTI		
RISANJE	Linearni elementi in kompozicijska načela	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dojamejo risbo kot izhodišče pri likovnem izražanju - poglobijo vedenje o pojmi: simetričnost, asime-tričnost, razgibanost in nerazgibanost narisanih elementov - razumejo povezanost oblike kompozicije s formatom risarske podloge - na umetniških delih opazujejo posebnosti kompozicijskih rešitev 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z linearnimi elementi narišejo risbe po spominu, domišljiji, po poprejšnjem opazovanju narave, pri tem pa upoštevajo kompozicijske odnose 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se navajajo na samostojnejše komponiranje risbe po načelih kompozicije - ostrijo čut za opazovanje predmetov v okolju in naravi - razvijajo likovni spomin in likovno domišljijo 	MA SLO GV ŠV TIT	<p>Učenci:</p> <p>Obnovijo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - točka - linija - ploskve z obrisom - kompozicija: simetrična, asimetrična, statična, dinamična - celota risbe - detajl - gradnja risbe - sorazmerje - ravnovesje
	Linearni elementi in prikazovanje materialnosti površin	<ul style="list-style-type: none"> - na umetniških delih in primerih v naravi opazujejo grafične vrednote - opazujejo značilnosti dejanskih in linearno upodobljenih površin različnih predmetov - natančneje spoznajo izrazne značilnosti različnih risarskih materialov in orodij - seznanijo se z učinki in pomeni različnih črt - spoznajo vizualno ravnovesje med različno ponazorjenimi površinami 	<ul style="list-style-type: none"> - narišejo risbo s kombiniranjem svetlih in temnih površin nastalih z različnim nizanem in križanjem linij - narišejo risbo z motivom in pri tem upoštevajo sorazmerje svetlih in temnih linearnih površin 	<ul style="list-style-type: none"> - razvijajo občutek za kombiniranje svetlih in temnih linearnih površin - se navajajo na samostojno uporabo različnih risal glede na njihov učinek - si privzgajajo odgovornost za dosledno izpolnjevanje narisanih elementov - razvijajo občutek za vizualno ravnovesje 	TIT SLO GV ŠV	<p>Spoznajo in obnovijo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obris (kontura) - površina: naravna, umetna, resnična, upodobljena - struktura - faktura - tekstura - patina - ravnovesje svetlih in temnih linearnih površin - učinek risal - vizualno ravnovesje

	Pisana, tiskana pisava in risba	<ul style="list-style-type: none"> - spoznajo pisavo kot posplošeno (abstraktno) risbo - ločijo posebnosti pisane (kaligrafske) pisave - spoznajo možnosti uporabe in oblikovanja tiskanih (tipografskih) pisav - spoznajo uporabnost kombiniranja besedila in risbe - opazujejo značilnosti kombiniranja črk, besed in risbe - primerjajo posebnosti poklicev: tehnični risar, arhitekt, risar-slikar, grafik, kipar, grafični oblikovalec, modni oblikovalec 	<ul style="list-style-type: none"> - z uporabo različnih materialov in orodij (tudi računalnik) smiselno skomponirajo različne pisane in tiskane tekste - optično porazdelijo črke in besede ter jih uskladijo z risbo (strip, voščilnica, znak, knjižna ali embalažna oprema, slogan, grafit, vabilo, karikaturna) 	<ul style="list-style-type: none"> - razvijajo zmožnost oblikovanja lastnih idej - si privzgamajo smisel za komponiranje teksta in risbe - se navajajo na doslednost in vztrajnost - razvijajo likovno domišljijo 	GV SLO MA ŠV	<p>Spoznajo in obnovijo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - črkovna, besedna pisava - pisana (kaligrafska) pisava - tiskana (tipografska) pisava - istovetnost pisave - strip: pasica, uokvirjene risbe, dogodek (sekvenca), plan (široki – total, bližnji – detajl), kroki, znak-simbol, tematika stripov – komični, živalski, pustolovski, detektivski, fantastični, mladostniški; - računalnik kot risarsko orodje - grafični oblikovalec
SLIKANJE	Moda	<ul style="list-style-type: none"> - spoznajo pomen risbe in barve v modnem oblikovanju - ugotovijo pomembnost oblikovanja oblačil, obuval in dodatkov - pojasnijo pomembnost skladnosti barve in oblike ter materiala v modnem oblikovanju - precizirajo harmonične in kontrastne kombinacije barv in oblik glede na namen uporabe ter glede okolja in osebe - spoznajo delo modnega oblikovalca 	<ul style="list-style-type: none"> - izdelajo skladno modno kompozicijo (lahko tudi z računalnikom) - oblikujejo modne dodatke po lastnih zamislih 	<ul style="list-style-type: none"> - si privzgamajo čut za skladnost barv in oblik - razvijajo domiselnost ob kombiniranju različnih barvnih ploskev in harmoničnih oblik - se navajajo na ubrano in kontrastno kombiniranje oblačil, obuval in dodatkov 	GV SLO TIT ŠV	<p>Razumejo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modni oblikovalec - skica - risba - barvna kombinacija (harmonična, kontrastna) - oblika - enotnost materialov - modni dodatek - modni krik - visoka moda

KIPARSTVO	Kiparski elementi	<ul style="list-style-type: none"> - poglobijo vedenje o prostornini kot polni gmoti (masi) in votli lupini - spoznajo različne kiparske kompozicije - opazujejo stojnost kipa glede na material - opazujejo pomembnost sorazmerja gmot na oblikovani kiparski tvorbi - spoznajojo kiparske zvrsti ter značilnosti obhodnega kipa in reliefa na delih znanih slovenskih in tujih kiparjev - seznanijo se z ustreznostjo in smiselnostjo kombiniranja različnih kiparskih materialov 	<ul style="list-style-type: none"> - oblikujejo razgiban kip iz mehkega materiala - oblikujejo relief z razgibano površino v različno oblikovane osnovne plošče iz različnih materialov - oblikujejo negativ reliefa iz mehkega materiala in pozitiv reliefa odlijejo z različnimi tekočimi materiali - skomponirajo kiparsko tvorbo iz odpadnih materialov 	<ul style="list-style-type: none"> - bogatijo občutek za tretjo dimenzijo - krepijo zmožnost za oblikovanje razgibane in trdnostne figure - se navajajo na sproščeno vgrajevanje lastnih idej za oblikovanje kipa - ob izvajanju različnih kiparskih tehnik razvijajo samostojnost in ročno spretnost 	MATITŠV	<p>Obnovijo in spoznajo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kip: - volumen - polna gmota (masa) - votla lupina - enostavni, sestavljeni kip - obli (obhodni) kip - relief - kompozicija (statična, dinamična) - kiparska površina (naravna, umetna) - barva - faktura kipa - geometrijska, negeometrijska oblika - struktura kiparskega materiala
-----------	-------------------	---	---	---	---------	--

LIKOVNO SNOVANJE II.

LIKOVNO PODROČJE	LIKOVNI PROBLEMI	CILJI REŠEVANJA LIKOVNIH PROBLEMOV			MED PR. POV.	STANDARDI ZNANJA
		USVAJANJE LIKOVNIH POJMOV	LIKOVNO IZRAŽANJE	PRIVZGAJANJE DOŽIVLJAJSKIH NARAVNANOSTI		
RISANJE	Črta, ki nastane z gibanjem točke	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - si poglobijo vedenje o točki in liniji - v likovnih delih iščejo primere, ko točka v gibanju tvori ploskovno risbo, - odkrivajo primere iz vsakdanjega življenja, ko točka v gibanju opiše prostor - ugotovijo, da likovno delo lahko nastane v povezavi z glasbo, ritmičnim gibanjem in njegovo fotoregistracijo 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - določijo motiv, podobo in jo narišejo: - miže na papir - miže na tablo - miže po zraku tako jasno, da sošolci uganejo vsebino podobe 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razvijajo občutek za povezavo med gibom, točko, črto in prostorom - razvijajo zmožnosti telesnega gibanja z likovnimi nameni - izkusijo pomen uporabnosti podlage in risala za likovno formo 	NAR GL	<p>Učenci:</p> <p>Spoznajo značilnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - točka - linija - točka v gibanju - linija v prostoru, - izrazna moč linije
SLIKANJE	Glasba kot likovni motiv	<ul style="list-style-type: none"> - si osvežijo vedenje o barvnih kontrastih in tonskih ubranostih (valerskih ključih) - poskušajo razumeti povezave med likovnim in glasbenim jezikom - poiščejo likovna izrazila za glasbene sinonime - skušajo primerjati formalno vsebino glasbenega in likovnega dela - spoznajo teoretske osnove za ustvarjalno prevajanje glasbenega dela v likovno delo - primerjajo oblikovana dela med seboj in ugotovijo ustreznost izbranih likovnih izrazil 	<ul style="list-style-type: none"> - naslikajo sliko na izbrano glasbeno delo izberejo priljubljeno glasbeno delo, ob poslušanju ugotavljajo izrazne značilnosti, po analogiji izberejo ustrezna likovna izrazila (barvni kontrast in tonska ubranost) 	<ul style="list-style-type: none"> - razvijajo občutek za analognost med glasbenim in likovnim jezikom - krepijo občutljivost za ustrezne povezave likovnih izrazil z glasbenimi - se navajajo na globlje doživljanje likovnih in glasbenih del 	GL SL DR	<p>Se seznanijo s pojmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analogija - tonske ubranosti (valerski ključji) - soobčutje (sinestezija) - barvni kontrasti

GRAFIKA	Uporabna (industrijska) grafika	<ul style="list-style-type: none"> -spoznajo značilnosti uporabne grafike - spoznajo pojem grafično oblikovanje in grafični oblikovalec, vidna sporočila (vizualne komunikacije) - spoznajo pomembnost raznovrstnih medijev - seznanijo se s posebnostmi slikovnih informacij vizualnih medijev (časopisi, revije, nalepke, prospekti, reklame, znaki, emblemi, plakati, spletne strani ...) - spoznajo delo tiskarja - spoznajo namen plakata - spoznajo plakat po vsebini in izraznih elementih - spoznajo poster kot posebno vrsto plakata - spoznajo različne možnosti računalniške animacije 	<ul style="list-style-type: none"> - oblikujejo idejno zasnovo plakata s prostoročno risbo, ki jo lahko s pomočjo računalnika dokončno oblikujejo - oblikujejo estetsko vizualno sporočilo (ovitek, vabilo, znak ...) 	<ul style="list-style-type: none"> - razvijajo smisel za oblikovanje estetskega vizualnega sporočila - se navajajo na samostojno zasnovo osnutka 	MA SL GL DR	Seznanijo se s pojmi: - uporabna grafika - grafično oblikovanje - grafični oblikovalec - vidna sporočila (vizualne komunikacije) - plakat, poster
	Umetniška grafika	<ul style="list-style-type: none"> - opišejo umetniško grafično dejavnost: izdelava osnutka in risbe, priprava matrice in tiskanje – odtis (originalna grafika), avtoriziranje grafike; - spoznajo posebnosti visokega in globokega tiska in njihove tehnike - spoznajo pomembne slovenske in svetovne grafike 	<ul style="list-style-type: none"> - izdelajo barvno grafiko v visokem tisku - izvedejo tehniko globokega tiska 	<ul style="list-style-type: none"> - privzgajajo pozitiven odnos do umetniške vrednosti originalne grafike - se navajajo na izvirno uporabo različnih grafičnih materialov - se navajajo na obvladovanje različno velikih grafičnih površin 	TiT SL GL DR	Seznanijo se s pojmi: - umetniška grafika - matrica - original – unikat - grafični list - naklada - avtoriziranje - grafična tehnika (linorez, kolažni tisk, suha igla) - vrste tiskov

<p>PROSTORSKO OBLIKOVANJE</p>	<p>Umetnost oblikovanja prostora</p>	<ul style="list-style-type: none"> - si obogatijo pojme o elementih prostora in njihovi funkciji spoznajo se s pojmi: funkcijo arhitektonskih oblik v okolju - spoznajo posebnosti sodobnih gradbenih materialov in njihove oblikovne možnosti - spoznajo pomen ureditve lastnega in skupnega okolja - spoznajo pomen zaščite arhitekturne dediščine - spoznajo elemente bivalnega prostora - spoznajo funkcionalno in estetsko ureditev bivalnega prostora - spoznajo specifičnosti odrskega prostora - spoznajo značilnosti poklica oblikovalec prostorov 	<ul style="list-style-type: none"> - načrtujejo in predlagajo spremembe prostorskih zasnov v domačem kraju - izdelajo idejni osnutek in maketo lastnega stanovanjskega prostora -izdelajo idejni osnutek trgovine, izložbe, lokala - oblikujejo skico in maketo scenskega prostora s ploskovnimi ali plastičnimi scenskimi elementi 	<ul style="list-style-type: none"> - razvijajo občutek za estetsko oblikovan bivalni prostor - krepijo zavest o primernosti prostorskih zasnov in uporabi materialov v različnih okoljih - se navajajo na vrednotenje in zaščito kulturne dediščine - razvijajo smisel za načrtno delo 	<p>MA DR TIT SL GEO</p>	<p>Spoznajo – razumejo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naravni, arhitekturni prostor - arhitekt - zunanji, notranji prostor - arhitekturni element - funkcionalnost prostora - estetska ureditev prostora - oblikovalec notranje opreme - gradbeni material - arhitekturna dediščina - scenski prostor - scenograf
-------------------------------	--------------------------------------	--	---	--	---	---

LIKOVNO SNOVANJE III.

LIKOVNO PODROČJE	LIKOVNI PROBLEMI	CILJI REŠEVANJA LIKOVNIH PROBLEMOV			MED-PR. POV.	STANDARDI ZNANJA
		USVAJANJE LIKOVNIH POJMOV	LIKOVNO IZRAŽANJE	PRIVZGAJANJE DOŽIVLJAJSKIH NARAVNANOSTI		
PROSTORSKO OBLIKOVANJE	Načrtovanje prostorskih sprememb v domačem kraju	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ob primerjavi starih in sodobnih fotografij ugotovijo ključne prostorske spremembe v domačem kraju - skušajo ugotoviti razloge za spremembe - predlagajo spremembe v prostorski ureditvi domačega kraja 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fotografirajo glavne prostorske tvorbe v domačem kraju - načrtujejo in izvedejo preproste makete novih prostorskih tvorb - s pomočjo fotomontaže jih vključijo v obstoječi prostor - uredijo razstavo 	<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznajo oblikovani prostor kot kulturno dobrino - se navajajo na projektno delo - krepijo občutljivost za prostorske vrednote 	DR NAR SLO GEO	<p>Učenci:</p> <p>Spoznajo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - urbanistični načrt - veduta - elementi urbanizma - infrastruktura - arhitektura - varovanje naravne in kulturne dediščine
KIPARSTVO	Kip in ambient	<ul style="list-style-type: none"> - si utrdijo kiparske pojme: masa, oblika, razmerje (proporc), kompozicija (statičnost, dinamičnost), ravnovesje, površina, barva - spoznajo različna načine organiziranosti kiparskega prostora – kip in ambient (instalacije) - se seznanijo z materiali in predmeti za gradnjo instalacij (naravni, umetni, uporabni, odpadni) 	<ul style="list-style-type: none"> - izdelajo koncept ali maketo za instalacijo - izdelajo instalacijo 	<ul style="list-style-type: none"> - razvijajo prostorske predstave in plastično občutljivost - razvijajo ročne spretnosti - krepijo zavest o pomembnosti harmonične povezave kiparskega, arhitekturnega in naravnega prostora 	BI MA FI KE	<p>Razčlenijo in združijo pojme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - material - oblika - razmerje (proporc) - kompozicija (razgibanost, nerazgibanost kipa) - ravnovesje - površina - barva - kip - kiparski prostor - zunanji prostor - instalacija

<p>VIDNA (VIZUALNA) SPOROČANJA (KOMUNIKACIJE)</p>	<p>Vizualni mediji</p>	<ul style="list-style-type: none"> -spoznajo različnost sporočil (gibalno, zvočno, vidno) - spoznajo medij kot sredstvo za prenašanje sporočil - spoznajo fotografijo kot samostojno sredstvo vizualne komunikacije (informacija o dogodku, osebi, reklamna fotografija, likovna izvedba ideje) – umetniška fotografija (motivi) - spoznajo značilnosti vidnih sporočil, ki so v povezavi z drugimi sporočili (film – igrani, dokumentarni, animirani; televizija, računalniška in video animacija - spoznajo učinkovitost kombiniranja gibalnega, zvočnega, vidnega sporočila 	<ul style="list-style-type: none"> - sestavijo preprosto kompozicijo in izdelajo senčno sliko ali fotogram - fotografirajo različne motive in vnašajo v posnetke lastne ideje, posebnosti kompozicije in izvirnost v prikazih planov, poudarkih svetlega in temnega tona, kontrastih oblik, barv ... - izvedejo projekt z nekim medijem na izbrano temo 	<ul style="list-style-type: none"> - razvijajo čut za estetsko izvedbo ideje - privzgapajajo vztrajnost za doseganje veščin, ki terjajo znanje in tehniko - razvijajo samostojnost in odgovornost do lastnega dela 	<p>MA SL DR NAR GL</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Spoznajo pojme: - sredstvo za prenašanje sporočil (medij) - fotografija - umetniška fotografija - motiv (krajina, interier, žanr, tihožitje, portret) in drugi viri -reklamna fotografija - senčna slika (fotogram) - fim - filmska umetnost - kader - sekvenca - total - plani - scenarij, scenarist - režiser - montažer - televizija - računalniška, video animacija
---	------------------------	---	--	---	--	---

MINIMALNI IN TEMELJNI STANDARDI ZNANJA

Likovne pojme zapisane v zadnjem stolpcu razpredelnice učenci usvojijo na način, da jih opišejo in uporabijo v svojih likovnih delih pri neposrednem likovnem izražanju. Predstavljajo minimalne in hkrati tudi temeljne standarde znanja, saj pri njihovem usvajanju ni poudarek na širjenju, temveč na poglobljanju njihove vsebine.

SPECIALNO DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

V starosti od enajst do petnajst let začno učenci ustvarjati na temelju trdnejših, jasno preišljenih kriterijev, ki so si jih pridobili vizualno in z abstrakcijo. To je čas upodobitev. Spontano likovno izražanje usiha, učenci preidejo k zavestnejšemu reševanju likovnih problemov z materialnim, perceptivnim pristopom. Likovno izražanje postane namerno, cilj je že likovni. Učenci uživajo v zavestnem upodabljanju predmetov, ki so po vizualni plati najbliže videzu. Obvladajo empirični vidni svet in ga razumejo na praktičen način. Pri likovnem izražanju razumsko obvladajo čustveno doživetje in vodijo svojo ustvarjalnost. Zato je učiteljeva naloga, da pozna in spremlja likovni razvoj posameznega učenca, njegovo spoznavanje in razumevanje likovnih problemov ter individualni način izražanja. Posebej je pozoren na doživljanje in izražanje emocij, učenčev socialni razvoj – njegov odnos z drugimi in na čustva, ki se pri tem porajajo, pa tudi na učenčev interes in zanimanje za likovne stvaritve in načine izražanja, odnos do predmetov – doživljanje lepega in razvijanje zmožnosti za ustvarjanje lepega.

Vsebina v učnih načrtih za obvezni izbirni program je oblikovana in prilagojena posamezni starostni stopnji učencev, kar učitelj upošteva pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega procesa. Ob tem pa poskrbi, da so posamezni učni koraki čimbolj gibljivi (fleksibilni), da na čimbolj predvidljiv način omogočajo razvoj učenčeve likovne občutljivosti, ustvarjalnosti, estetskega in originalnega izražanja, razvoj motoričnih spretnosti, pa tudi samostojnega pridobivanja znanja, zmožnosti opazovanja, pomnjenja, primerjanja, razumevanja, kritičnega vrednotenja, pozitivnega odnosa do dela, delovnih navad.

Dodatek za prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom za izbirni predmet Likovno snovanje I., II., III.

V tretji triadi je učenec osnovne šole z prilagojeni programom z nižjim izobrazbenim standardom sposoben zbrano likovno ustvarjati 2 šolski uri ali več. Učenci so sposobni izdelati likovna dela pri likovnih področjih: risanju, slikanju, kiparstvu in grafiki. Izdelki so na ravni likovnih izdelkov v osnovni šoli. Večina izmed njih težje rešuje likovne naloge iz področja prostorskega oblikovanja. Učenci so zmožni posnemati realen svet in likovna dela odraslih, vendar so pri samostojnem likovnem izražanju, posebno mlajši, izrazito spontani in čustveni.

Učenci si zmorejo zapomniti manj zahtevnih likovnih pojmov, njihovo likovno izražanje pa mora biti tesno povezani z individualnim vodenjem. Zato za uspešno izvajanje likovnih nalog prilagajamo izbiro likovnih pojmov in jih usmerjamo v spontano likovno izražanje.

Ves čas šolanja naj se seznanjajo z likovnimi deli domačih in tujih umetnikov in se tako naučijo vzljubiti njihova dela in lepoto likovnega ustvarjanja.

Pri obveznem izbirnem programu v 7., 8. in 9. razredu učenci dopolnjujejo spoznanja iz osnovnega programa in razvijajo ročne spretnosti. Učencem v osmem, še posebej pa v devetem razredu, v skladu z njihovimi lastnimi interesi in zanimanji učitelj nudi možnost razširiti likovna spoznanja o drugačnih načinih likovnega izražanja, o povezovanju likovnega izražanja s problemi sodobne družbe, o sodobnih principih in pristopih k likovnemu izražanju. Učenci tako pridobijo osnovni vpogled v sodobna likovna dogajanja, sodoben likovni svet spoznajo kot običajen, kvaliteten. Učencem posebno v devetem razredu učitelj omogoča iskati nove izrazne možnosti v skladu z njihovim razvijajočim se svetovnim nazorom.

Priporoča se, da se za izvajanje posameznih likovnih nalog uporabijo tudi postopki, povezani s fotografiranjem, projiciranjem, fotokopiranjem, skeniranjem ...

Učitelj s posebnim posluhom neguje individualni način izražanja posameznega učenca. Likovne naloge oblikuje smiselno in v korelaciji z ostalimi vzgojno-izobraževalnimi vsebinami. Prilagojene morajo biti individualnim potrebam učencev in zasnovane problemsko, kar omogoča vpetje pouka v medsebojno komunikacijo med učiteljem in učencem (interakcija). Likovni problem v likovni nalogi je oblikovan iz likovnega pojma, likovne tehnike ali motiva.

Za ure, namenjene obravnavi sodobnih likovnih praks v devetem razredu pa učitelj prilagaja likovne naloge tako, da se učenci seznanijo s posebnostmi sodobne likovne umetnosti, kar pa nadgradijo z eksperimentiranjem z novimi načini oblikovanja.

Uspešnost izvajanja učnega procesa danes pogojujejo sodobne oblike in metode dela. Zelo primerna je uporaba metode širjenja in elaboriranja likovnih senzibilnosti, pri kateri učitelj doseže večplastnost likovnih sporočil. Učenci širijo likovne komponente in vrednosti ter miselne elaboracije. Metoda estetske komunikacije ter transponiranja in alternative pa spodbujata izvirnost in lastno iskanje rešitev, pa tudi različne estetske doživljaje in različne estetske sodbe učencev.

Učitelj posebno pozornost namenja analizi okolja, ekološkimi problemom in vizualnim komunikacijam. Fotografije likovnih stvaritev na smiselni in ustvarjalni način vključuje kot ponazorilo (učilo) v posamezne korake učnega procesa. Za poglobljeno spoznavanje umetniških stvaritev in njihov direkti stik, pelje učitelj učence na ogled razstave v galerijo ali organizira pogovor z umetnikom (tudi v ateljeju).

Usvajanje likovnih problemov

Dejavnost usvajanja likovnih problemov temelji na učiteljevi uspešni motivaciji učenca z metodo pogovora, demonstracije in opazovanja, posebej še z metodo širjenja in elaboriranja likovnih senzibilnosti, metode transponiranja in alternative ter metode estetske komunikacije. S temi metodami dosega, da na neprisiljen način učenci bogatijo občutljivost za likovne elemente in njihove odnose ter spodbuja izvirnost in lastno iskanje rešitev, spoznavanje posebnosti likovnih materialov in orodij, vizualnih komunikacij ter sprejemanje likovnih del umetnikov iz vseh umetnostnoz-

godovinskih obdobjih, posebej še sodobno likovno umetnost, njeno namembnost in posebnosti rešitev. Seznanjanje z likovnimi problemi omogoča učitelju, da učence ob sproščanju čustvenih in razumskih zmogljivosti navaja na kritično vrednotenje lastnih likovnih del in del njihovih vrstnikov.

Likovno izražanje

Likovno izražanje predstavlja zavestno in ustvarjalno interpretacijo doživetij učencev in uporabo temeljnih in obogatenih spoznanj likovnih problemov. Gre za svobodno in zavestno interpretacijo oblikovanih misli z likovnimi znaki ob pomoči raznolikih likovnih materialov in orodij. Učitelj aktivno spodbuja in usmerja učence, da samostojno, na samosvoj likovni način izrazijo misli ter da pri tem ostajajo svojski in prepoznavni. S pravilnim vodenjem delovnih postopkov razvija tudi motorično spretnost in občutljivost. Spodbuja tudi samostojno vključevanje učenčevih likovnih zmožnosti v izvirno reševanje likovnih problemov.

Privzganje doživljajskih naravnosti

Predstavlja skladno in celovito ponotranjenje pridobljenega in usvojenega, ki se pri učencu na zunaj kaže kot odnos do lastnega dela, dela sošolcev, dela umetnikov, kot spoštljiv odnos do naravnega, kulturnega in socialnega okolja ter čustvenega odnosa do narave. Kaže se tudi kot učenčeva izvirnost, domiselnost, samostojnost pri izvajanju likovnih nalog, zmožnost ravnanja, in presojanja. Zato je zelo pomembno, kako učitelj spodbuja učence k likovni dejavnosti in kako posveča pozornost individualni izraznosti učenca glede na starostno stopnjo in razvoj čutov, zainteresiranosti za likovno izražanje ter razvoju ustvarjalnosti.

MEDPREDMETNE POVEZAVE

Pri načrtovanju likovnih nalog za učence išče učitelj smiselne korelacije z drugimi predmetnimi področji in sicer tako, da učencem omogoči rešiti likovno nalogo na ustvarjalen, samosvoj likovni način, primeren njihovim psihofizičnim zmožnostim in individualnemu načinu izražanja.

Izhodišča za izvedbo korelacije predmeta Likovno snovanje z drugimi predmetnimi področji lahko učitelj poišče v likovnem področju, likovni tehniki, likovnem motivu ali likovnem problemu. Možnosti povezovanja iščemo v predmetih: glasbena vzgoja, slovenski jezik, matematika, športna vzgoja, družboslovje, naravoslovje, tehnika in tehnologija.

ČASOVNI OKVIR

Za obvezni izbirni predmet Likovno snovanje je za izvajanje programa namenjenih 105 ur – po ena ura tedensko v vsakem razredu. Priporočamo blok uro na 14 dni.

Program obveznega izbirnega predmeta dopolnjuje osnovni program. V okviru razpoložljivih ur v posameznem razredu mora učitelj realizirati načrtovano vsebino oziroma predvidene likovne probleme. Približno enako število ur nameni vsem načrtovanim področjem po posameznih razredih.

Učenci izbirajo med eno, dve ali tri leta trajajočimi programi likovne dejavnosti, ki jih ponudi šola v tretjem šolskem obdobju. Tako lahko učenci sedmega razreda izberejo Likovno snovanje I, učenci osmega razreda Likovno snovanje II in učenci devetega razreda Likovno snovanje III, lahko pa tudi Likovno snovanje II ali I. Izbira Likovnega snovanja II ni vezana na predhodno izbiro Likovnega snovanja I, prav tako pa tudi izbira Likovnega snovanja III ni vezana na predhodno izbiro Likovnega snovanja II in Likovnega snovanja I.

V sedmem razredu načrtovana področja risanje, slikanje in kiparstvo zaokrožajo vsebine likovnih nalog tako, da lahko učenci zaključijo eno leto trajajoči program, ki je namenjen predvsem razvoju likovnih zmožnosti in razvoju kreativnosti. Lahko pa tudi nemoteno nadaljujejo likovno izobraževanje v dvoletnem programu v osmem razredu, kjer jim reševanje likovnih nalog z likovnih področij risanje, slikanje, grafika, prostorsko oblikovanje in kombinirana likovna področja omogoča poglobljeni razvoj zmožnosti opazovanja predmetov in prostora, tridimenzionalnega oblikovanja ter pravilnega upodabljanja na dvodimenzionalni ploskvi. Smiselno načrtovane vsebine po posameznih področjih iz enoletnega (sedmi razred) ter dvoletnega programa (osmi razred) omogočajo učencem samostojneje realizirati likovna spoznanja na praktičnem področju v tretjem letu obveznega izbirnega programa iz vsebin risanja, kiparstva, prostorskega oblikovanja in vizualnih komunikacij, ter eksperimentirati s sodobnimi načini oblikovanja.

V tretjini razpoložljivih ur (12) obveznega izbirnega programa je potrebno pri izvedbeno zahtevnejših nalogah iz risanja, kiparstva, vidnega (vizualnega) sporočanja (komunikacije), prostorskega oblikovanja, deliti učence v dve skupini, v skladu z normativi, ki veljajo za delitev v skupine.

VREDNOTENJE UČENČEVIH IZDELKOV IN ZAPIS DOSEŽKOV

Likovno vrednotenje predstavlja določanje vrednosti opravljenega učenčevega dela v učni uri glede na njegovo prizadevnost pri uresničevanju ciljev pri usvajanju likovnih pojmov, likovnem izražanju ter privzgajanju doživljajskih naravnosti. Cilj vrednotenja ni samo ocena izdelka temveč tudi ocena učenčevega dela, ki temelji na napredovanju v celotnem učnem procesu. Zato mora učitelj vrednotiti učenčevo dejavnost v celotnem učnem procesu. Tak način vrednotenja učenčevega dosežka (njegovo delo in napredek) obsega dosežke na afektivnem, psihomotoričnem in kognitivnem področju.

Po vsaki končani likovni nalogi učitelj z učenci ob razstavljenih, dokončanih in nedokončanih likovnih izdelkih vrednoti z učenci dosežene cilje po izoblikovanih kriterijih, ki izhajajo iz likovne naloge. Objektivne kritike morajo biti smernice za nadaljnje delo. Krepiti morajo učenčevo emocionalno, moralno, motivacijsko, estetsko in intelektualno komponento.

Opažanja pri likovnem vrednotenju učitelj zapisuje z oceno in pri tem upošteva pravila, ki jih predpisuje Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju.

PRILOGE:

Priloga 1:

ZNANJE IZVAJALCEV PREDMETA

Obvezni izbirni predmet Likovno snovanje lahko poučuje predmetni učitelj likovne vzgoje, profesor likovne pedagogike ter po pridobitvi naziva tudi profesor likovne umetnosti ali diplomant Akademije za likovno umetnost (akademski kipar, akademski slikar, akademski grafik) z dokazili o opravljenih pedagoških predmetih.

Likovni pedagog se mora permanentno izobraževati.

Priloga 2:

PRIPOROČENI VIRI ZNANJA

- Butina, Milan, Slikarsko mišljenje, Ljubljana: CZ, 1996
Butina, Milan, Pvine likovne prakse, Ljubljana: Debora, 1997
Butina, Milan, Uvod v likovno oblikovanje, Ljubljana: Debora, 1997
Butina, Milan, O slikarstvu, Ljubljana: Debora, 1997
Butina, Milan, Mala likovna teorija, Ljubljana: Debora, 2000
Berce Golob, Helena, Likovna vzgoja, Priročnik za učitelje razrednega pouka, Ljubljana: DZS, 1991
Berce Golob, Helena, Likovna vzgoja, Načini dela pri likovni vzgoji, Priročnik za učitelje na predmetni stopnji osnovne šole, Ljubljana: DZS, 1993
Čadež, Dragica, Glina, les, papir, kovina, Ljubljana: MK, 1983
Čadež Lapajne, Dragica, Od glave do portreta, Modeliranje v glini, Ljubljana: Debora, 2000
Didek, Zoran, Raziskovanje oblikotvornosti, Ljubljana: DDU Univerzum, 1982
Duh Matjaž, Računalnik pri likovni vzgoji, Ljubljana: Debora, 2000
Golob, Nataša, Umetnost na Slovenskem, Ljubljana: DZS, 1999
Jerman, Frane, Sprehodi po estetiki, Ljubljana: MK, 1983
Likovno snovanje, Priročnik za učitelje srednjih šol, Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 1999
Muhovič, Jožef, Vstop v likovno logiko I, II, Ljubljana: ALU, 1986
Revija Likovna vzgoja, Ljubljana: Debora
Revija Likovne besede, zbirka, Ljubljana: Društvo slovenskih likovnih umetnikov
Tacol, Tonka, Učbeniki Likovno izražanje za 5., 6., 7., 8. razred, Ljubljana: Debora 1995, 1996
Tacol, Tonka, Didaktični pristop k načrtovanju likovnih nalog, Izbrana poglavja iz likovne didaktike, Ljubljana: Debora, 1999

Priloga 3:

MATERIALNI POGOJI ZA IZVAJANJE

Risalnica (nad 80 m²), kabinet, naravna severna svetloba, možnost zatemnitve, razstavna površina. Kabinet s policami (105 x 75 cm), zaprtimi omarami (za material, orodje in tudi za arhiv) in delovno površino za učitelja, priročna knjižnica s knjižno literaturo.

Oprema: magnetna tabla, projekcijsko platno, omare s policami in predalniki, masivne mize z večjo delovno površino (za dva učenca 150 x 75 cm), odtočno korito z najmanj 6. pipami.

Pripomočki: grafična stiskalnica, namizna kiparska stojala, najmanj pet slikarskih stojal, AV sredstva (diaprojektor, episkop, grafoskop), videorekorder, televizor, računalnik z likovnimi programi, posoda za shranjevanje gline, peč za keramiko, ki naj bi bila nameščena v samostojnem prostoru, fotoaparati, videokamera.